وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شیرك و هاوەڵ بۆ خوا دانان

ماموستا خالد أحمد

جۆری دووەم لە شیرك

شیرکی بچوك (الشرك الأصغر)

زانایان بە چەند شێوەیەك پێناسیان کردوە بۆ ئەوەی هەموو جۆرەکانی بگرێتەوە، ئەمەش شێوەکانن :

(١) ما جاء في النصوص تسميته شركا ولم يصل إلى حد الأكبر .

هەرمەبەستێك (إرادە) وە کردارێك وە گوفتارێك کە بەشیرك ناو برابێت لە دەقەکانی قورئان و سوننەت دا وە نەگەیشتبێتە پلەی شیرکی گەورە ، ئەوە شیرکی بچوکە .

(٢) هو كل مانهى عنه الشرع من الإرادات والأقوال والأفعال التي هي ذريعة إلى الشرك الأكبر، ووسيلة للوقوع فيه،ولم تبلغ رتبة العبادة. وإن لم يطلق الشرع اسم الشرك عليه[1].

(١) (القول المفيد على كتاب التوحيد) ابن عثيمين ٢٠٦/١ . (القول السديد شرح كتاب التوحيد) ابن سعدي ص ٤٥ (فتاوى اللجنة الدائمة) (٥١٧/١).

-كالغلو في المخلوق الذي لم يبلغ رتبة العبادة.

واتە : هەموو ئەو نیەت و مەبەست و گوفتار و کردارانەی کە نەگەیشتبنە پلەی عیبادەت و سەربکێشن بۆ شیرکی گەورە هۆی توش بوونی بن. ئەوە شیرکی بچوکە. ئەگەر لەشەرعیشدا ناوی شیرکی لێ نەنرابێت.

وەك زێدە رەوی کردن لە مەدح وپیاهەڵدانی پیاوچاکان ، بە ئەندازەیەك کە نەگەیەنرابێتە پلەی پەرستن.

(٣) وجعل سبب لم يجعله الله سببا لا شرعا ولا قدرا فهو شرك أصغر[2].

واتە دانانی شتێك بە هۆ (سبب)ێك بۆ ئامانجێك " کە پەروەردگار ئەو شتەی بە هۆ(سبب) دانەنابێ و نەیکردبێ بە سەبەبی ئامانجەکە،وە نەلەشەرعدا وە نە لەقەدەرو کەوندا،ئەوەشیرکی بچوکە.

(٢) (الفوائد المنتقاة من شرح كتاب التوحيد) ص٩ .

وەك لە دەست كردنی ئاڵقەیەكی مس یا هەر مادەیەكی تر یا پەڕۆو شاڵ بەو بیرو باوەڕەی كە هۆ (سبب)ی شیفایەوبەلاو نەخۆشی لادەبات.

وە بێ گومان ئەم جۆرە شتانە سەبەبی شیفانین نە لەشەرعدا وە نە لە قەدەرو واقع و تەجروبەدا .

(٤)**الشرك الأصغر**[٣] :**هو تسوية غير الله بالله في هيئة العمل ، أو أقوال اللسان**.

فالشرك في هيئة العمل : هو الرياء .

والشرك في أقوال اللسان: هو الألفاظ التي فيها معنى التسوية بين الله وغيره كقوله(ماشاء الله وشئت)و(عبد الحارث).

واتە : شیركی بچوك بریتییە لە یەكسان كردنی غەیری خوا بە خوا ، لە شێوازی كردار یا گوفتاری زمان .

نمونەی شەریك بۆ خوا دانان لە شێوازی كردار، پێش چاوی (الرياء)ە

وە نمونەی شەریك دانان لە گوفتاری زمان " ئەو وتەو گوفتارانەن كە یەكسان كردنی تێدا بەدی دەكرێت لە نێوان پەروەردگار و دروستكراوەكانیدا . وەك ئەو وتەیە كە دەڵێن .

خوا حەزكات و تۆش حەزكەیت !

وە شیركی بچوك لەهەریەك لە نیەتی دڵ و وتەی زمان وكردەوەی لاشەدا ڕوو دەدات .بەم شێوەیەی خوارەوە :

(أ)شیرك لە نیەت و مەبەستە ون و نادیارو شاراوەكانی دڵ (الشرك في الارادات الخفية)

وەك :

١. ریاو پێش چاوی خەڵك (الرياء).

واتە : لە خوا پەرستندا مەبەستت تەنها خوا نەبێت بەڵكو مەبەستت پێش چاوی خەڵكیش بێت بۆ ئەوەی لای ئەوان بەگرنگ و مەزن دابنرێیت و ڕێزت لێ بگیرێت .

٢. بەگوێ دادانی خەڵك (التسميع).

واتە : لە وتەكاندا مەبەستت ئەوە بێت خەڵكی گوێ بیستت بن كە تۆ چەند باش و چاكیت . لە حەدیسدا هاتوە :

(إن أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر. قالوا : وما الشرك الأصغر ؟ قال: الرياء ؛ يقول الله عز وجل لأصحاب ذلك يوم القيامة إذا جازى الناس : اذهبوا إلى الذين كنتم تراؤن في الدنيا ؛ فانظروا هل تجدون عندهم جزاء ؟!)[٤].

---

(٣) المدخل لدراسة العقيدة الإسلامية . د. ابراهيم البريكان ص١٢٧ و١٣٩

(٤) أحمد (٤٢٨/٥) البغوي في (شرح السنة) (٢٠١/٤/١). (الصحيحة) (٩٥١).

واتە: پێغەمبەر ﷺ فەرموی : بەڕاستی ترسناك ترینی ئەو مەترسیانەی کە لە سەر ئێوەم هەیە شیرکی بچوکە[٥]

دوای ئـــەوە هـــاوەڵان فـــەرمویان : شیرکی بچوك چیـیە ؟

فەرمووی : (الریاء) بریتیـیە لە ڕیـایی و پێش چاوی کردنی خـەڵکی . واتـە لـە نوێـــژو پەرســـتندا بـــۆ خـــوا زیـــاتر بیڕازێنێتەوە و بە تـەواوی دەری خـەیت کاتێك یەکێك سەیرت دەکات بۆ ئـەوەی لە پێش چاوی ئـەو کەسـە بـە عەبـدێکی بـاش دەرکـەویت و ڕێـزی تایبـەتت لێ بگیرێت ! !

وە پێغەمبـــەرﷺ فـــەرمووی:خـــوای گەورە لە ڕۆژی دواییدا کاتێك پاداشتی خەڵکی دایەوە بە ڕیاکاران دەفـەرموێت: ئێـــوە بـــۆ وەرگرتنـــەوەی پاداشـــتی کردەوەکانتـــانڕ کـــەڕیاییتان تێـــدا کردوە- بڕۆن بۆ لای ئەو کەسانەی کـە پێش چاوی ئەوانتان دەکرد لە دونیـاداو مـــەراییتان دەکـــردن. بـــزانن هـــێچ پاداشـــتێکتان دەســـت دەکـــەوێت لای ئەوان؟!

وە(سومعە) ئەوەش دەگرێتـەوە کـە تۆ کردەوەکەت بشاریتەوە لەخەڵکی لـە کاتی کردنیدا بۆ ئـەوەی تـەنها خـوا لێی ئاگادار بێت بـەڵام دوایـی لـەلای خـەڵکی باسی بکەیت بۆئەوە عیبادەتی تۆ ببیستن

وە هەردوو سیفەتی ڕیـایی و سـومعە (واتـــە پـــێش چـــاو کـــردن و بـــەرگوێ خستن). سیفەتی خراپن و لە بنەڕتدا هی مونافیقەکانن .

وە هەرکەسێ ئەم سـیفەتانەی ببێـت لـە دونیـا ئـەوە لەوانەیـە لـە دونیـا تـا ماوەیەك بەمەبەسـتی خـۆی بگـات واتـە خەڵکی بە پیـاوێکی بـاش ببیـنن و نـاو بانگی ببیستن . بەڵام زۆری پـێ ناچـێت

---

(٥): واتە : لە زۆرشت دەترسم توشتان بێت . بەڵام لە هەموویان زیاتر مەترسی شیرکی بچوکە، بە تایبەتیش ئەو شیرکە بچوکەی کەون و شاراوەیە (الشـــرك الخفـــي) چونکە خۆڕزگـار کـردن لێی ئیخلاصـی زۆرو هەوڵـدانی دەوێـت بـە یارمـــەتی خـــوا . بۆیـــە یـــەکێ لـــە پێشـــەوایانی ســـەلەف فەرمویەتی :

(ما جاهدت نفسي على شيء مجاهدتها على الإخلاص).

واتـە : مانـدوو بـوون و هـەوڵ و تێکۆشـانم لەگـەڵ نەفسم نە کردووە بۆ ژێربار کردنی بـۆ هـیچ کارێـك بـە ئەندازەی هەوڵ دان لەگەڵی بۆ مل کەچ بوونی بـۆ پـاك بونـەوەی تـەواو لـە نیـەتی ڕیـاو پـێش چـاوی و یـەك لابونـەوە بـە خالیسـی بـۆ خـوا !!. لـەو شـتانەی کـە پێغەمبـەری خـوا ﷺ لێیـان ترسـاوە کـە توشـی ئوممەتەکەی بن :

* الأئمة الضلون : پێشەوا گومڕاکارەکان

* الدجال .

* الدنيا والتنـــافس فيهـــا . پـێش برکـێ کـردن لـە وەدەست خستنی دونیا .

خــوای گــەورە پــەردە لەســەر نیەتــە ناپاکەکەی هەڵدەماڵێت و لە پێش چاوی خەڵکی سوك دەبێت . وە لە دوارۆژیشدا بــە یــەکجاری خــوای گــەورە ســوك و ریسوای دەکات لە پـێش چاوی خـەڵکی بـە ئاشـکرا لـەو رۆژەدا کـە نهێنـیو رازو نیازە شـاراوەکانی نـاو سـنگ و دڵـەکان دەردەخرێن و ئاشکرا دەبن. وەك خوای گەورە دەفەرموێ:

[يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ][٦] و[أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ . وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ][٧]

وە لە حەدیسدا هاتووە کە :

(من سمّع سمّع الله به.ومن يرائي يرائـــي الله)[٨]

وە لـــە چـــەند ریوایـــەتێکی تـــردا دەفەرموێت:

[من قام مقام رياء وسمعة راءى الله به يوم القيامة وسمع به][٩].

[مامن عبد يقوم في الدنيا مقام سمعـــة ورياء إلا سمع الله به على رؤوس الخلائـــق يوم القيامة][١٠]

واتـــە : هەرکەســـێ ریـــایی لـــە کردەوەکانیدا بکات لە دونیا وە باسـیان بکات لای خەڵکی بۆ ئەوەی پلـەی بـەرز بێتەوە لای خەڵکی و رێزی لێ بگرن و بە پیاوێکی باشی دابنـێن . ئـەوە لـە رۆژی دواییـدا خـوای گـەورە لـەپێش چـاوی خــەڵکی و ســوك و ریســوای دەکــات و خەڵکیش هەواڵی سوك کرانـی دەبیسـتن بەویستی خوا. پەنا بەخوا

پـــەروەردگار داوا لـــە تـــۆ دەکـــەم بمانپارێزیـــت لـــە ســـومعەو ریـــایی . وە ئیخلاسمـان پـێ ببەخشـیت. یـا حـي یـا قیوم یاذا الجـلال والکـرام داوامـان قبـوڵ کەیت .

٣. وە مەبەست بونی دونیا بەهەنـدێ کردەوە (إدرادة الدنيا ببعض الأعمال).

(ب) شیرك لە وتەکانی زماندا (الشرك في أقوال اللسان)

ئـەم جۆرەشـیان نمونـەی زۆرن لـە ژیانی رۆژانەماندا، وەك :

١- ســوێند خــواردن بەغــەیری خــوا بەمـەرجێك مەبەسـتی ئـەوە نـەبێت کـە ئەو کەسەی یا ئەوشـتەی سـوێندی پـێ خوارد گەورەو مەزن و پیرۆز بێت وەکو خوا " ئەگینا دەبێت بە شیرکی گەورە .

٢- وتنی (أحكم الحاكمين) و (قاضي القضاة)(شاهنشاه)بەحاکمێك جگە لەالله

٣- ناونـان بـە (عبـد الـنبي) و (عبـد الرسول).

---

(٦) (الطارق:٩)

(٧) (العاديات:١٠)

(٨) خ (٦٤٩٩) م (٢٩٨٦).

(٩) احمد والدرامي

(١٠) (الطبراني) بروانه (فتح الباري) (١٣/١٣٧).

٤- وتنی خوا بیەوێت وتـۆ بتـەوێت! (ما شـاء الله وشـئت)! (لەپـەنای خـواو تۆدا)!. (لە سایەی خواو سەری تۆدا)!

(لە خواو ئێوە بەزیاد بێت)!.

(خواو پێغەمبەر بتپارێزن)!

(بەناوی خواو پێغەمبەر)

(بەیارمەتی خواو پێغەمبەر).

لە چەند حەدیسێکدا هاتوە کە :

(١) عن قُتَيْلة بنت صفيّ امـراة مـن جهينـة قالـت: (إن حـبرا جـاء إلى النبي(ﷺ) فقال: إنكم تشركون ! تقولـون: ما شاء الله وشئت، وتقولون: والكعبـة، فقال رسول الله(ﷺ) : قولوا ما شاء الله ثم شئت، وقولوا: ورب الكعبة)[١١].

واتە : ئافرەتێکی جوهەینە کـە نـاوی قوتەیلەی کچی صەیفی یە ڕەزای خـوای لێ بێ وتی : زانایەکی جولەکـە هاتـە لای پێغەمبەر (ﷺ) وە وتی : (ئێوە شـەریك و هاوەڵ بۆ خوا دادەنێن " دەڵێن : خـوا بیەوێت و تۆ بتەوێت (وەیا دەڵێن : خـوا حەز کات و تۆش حەز کەیت)) ;

وە پێغەمبـەرﷺ فـەرموی : بڵـێن : ئەگەر خوا حـەزکات و *لـە پاشـان* تـۆش حــەز کــەیت . وە بڵــێن :ســوێند بــە پەروەردگاری کەعبە .

(١١) أحمد (٦/٣٧١-٣٧٢). (الصحيحة (١٣٦)

(٢) عن الطفيل بن سخبرة أخي عائيشة لأمها: ((أنه رأى فيما يرى النائم ، كأنه مرّ برهط من اليهود فقال: من أنتم ؟ قالوا نحن اليهود.

قال : إنكم أنتم القـوم لـولا أنكـم تزعمون أن عزيرا ابن الله فقالت اليهـود : وأنتم القوم لولا أنكم تقولون : ما شـاء وشاء محمد!

ثم مر برهط من النصاري ، فقال مـن أنتم؟ قالوا : نحن النصارى.

فقال: إنكم أنتم القوم، لـولا أنكـم تقولون: المسيح ابن الله!

قالوا : وإنكم أنتم القوم لـولا أنكـم تقولون: ما شاء الله و ما شاء محمد.

فلما أصبح أخبر من أخبر ، ثم أتى النبي (ﷺ) فأخبره فقال :هل أخبرت بها أحدا ؟

قال: نعم . فلما صلوا خطبهم ، فمحمد الله ،وأثنى عليه ، ثم قال:

(إن طفيلا رأى رؤيا ، فأخبر بها مـن أخبر منكم ، وإنكم كنتم تقولون كلمـة كان يمنعني الحياء منكم أن أنهاكم عنـها ؛ قال: ((ألا تقولوا: ما شاء الله ومـا شـاء محمد))[١٢]

[فقولوا : ماشاء الله ثم شاء محمد][١٣]

(١٢) أحمد (٥/٧٢)

(١٣) أحمـد (٥/٣٩٣) وابـن ماجـه (٢١١٨). و(الصحيحة)١٣٨،١٣٧.

واته : یەکێ لە هاوەڵانی پێغەمبەر (ﷺ) بە ناوی طفیل کە داك برای عائیشەیە ڕەزای خوایان لێ بێت . لە خەونیدا وای بینی کە بەلای کۆمەڵێك لە جولەکەدا ڕۆیش ، وەپێی وتن : ئێوە کێن ؟ وتیان : ئێمە : جولەکەین . ئەویش پێی وتن: ئێوەن قەومێکی باش ئەگەر ئەو گومان و بیرو باوەڕە شیرکیە پوچەڵەتان نەبوایە کە دەڵێن : پێغەمبەر عوزیر کوڕی خوایە :.

ئەوانیش وتیان : ئێوەش ئەی موسوڵمانان قەومێکی باش ئەگەر نەتان وتبا : خوا حەزکات و محمد حەزکات ؛

لەپاشان بەلای کۆمەڵێك لە گاورەکاندا ڕۆیشت وە وتی : ئێوە کێن ؟.وتیان: ئێمە گاورین (نصاری) ئەویش پێی وتن: ئێوەن گەلێکی باش ئەگەر ئەو باوەڕە شیرکیە پوچەڵە تان نەبوایە کە دەڵێن عیسی کوڕی خوایە !

ئەوانیش وتیان : ئێوەش ئەی موسوڵمانان قەومی باشن ئەگەر نەتان وتبایە : خوا حەزکات و محمد حەزکات !

وەکە (طفیل) بەیانی کردەوە خەونەکەی لای هەندێ کەس باس کرد . ودوایی هاتە لای پێغەمبەر ﷺ وە خەونەکەی بۆ گێڕایەوە .

پێغەمبەر (ﷺ) فەرموی : ئایا بەکەست ڕاگەیاندووە ؟ فەرمووی: بەڵێ ، ئەویش (ﷺ) کاتێك نوێژیان کرد وتاری بۆ خەڵکەکەدا بەم شێوەیە کە سەرەتا حەمدو سوپاس و ستایشی پەروەردگاری کردوو دوایی فەرموی :

بەڕاستی (طفیل) خەونێکی بینیوە . وە بەهەندێکتانی ڕاگەیاندوە . وە ئێوە لە ڕابردوودا قسەیەکتان دەکرد و وشەیەکتان بەکار دەهێنا کە من ڕقم لێی بوو بەلأم لەشەرمی ئێوە نەمدەتوانی لێتان قەدەغە بکەم و بە ڕووتاندا بدەم کە وشەیەکی خراپ دەڵێن .

بەلأم ئەوە ئێستا پێتان دەڵێم :

مەڵێن : خوا حەزکات و محمد حەزکات . بەڵکو بڵێن : خوا حەزکات لە پاشان محمد))

واتە ناوی من لەگەڵ خوا بەیەکەوە کۆمەکەنەوەویەکسانمەکەن،چونکەئەوە شیرکە . بەڵکو ئەگەر ناوی منتان هێنا ئەوەلەدوایناویخوابڵێنلەپاشان محمد .

(٣) عن ابن عباس – رضي الله عنه – قال : جاء رجل إلى النبي (ﷺ) فراجعه في بعض الكلام، فقال : ما شاء الله وشئت!

فقال رسول الله (ﷺ) :(أجعلتني مع الله عدلا ؟! (وفي لفظ : ندّا ؟!).

لا ؛ بل ما شاء اللهَ وحده)[١٤].

(١٤) وابن ماجه (٢١١٧). (الصحيحة):١٣٩.

واتە : (عبدالله)ی کوڕی عەباس ﷺ فەرمووی : پیاوێك هاتە لای پێغەمبەر (ﷺ) وە هەندێ دوا لەگەڵیداو وتی: خوا حەزکات و تۆ حەزکەیت. پێغەمبەریش (ﷺ) فەرمووی : ئەوە تۆ منت کردە هاوەڵ و یەکسان و شەریکی ؟!

نەخێر جارێکی تر وا نەڵێیت بەڵکو بڵێ: گەر خوا حەزکات بەتەنها).

چونکە هەر شتێك خوا بیەوێت هەر ئەوە دەبێت " ئێمە بمانەوێت یان نا!!.

کەواتە ئێمە شیاوی ئەوە نین ناومان بخرێتە پاڵ ناوی خوا لەم شتانەدا یا خود بکرێینە شەریکی ئەو .

(ج)شیرك لە شێوازی کردەوەکانیدا (الشرك في هيئة الأعمال)

وەك : (١) ڕەش بینین بە هەندێ شت یا بە هەندێ کات وشوێن (التشاؤم والتطير).

(٢) هاتن بۆ لای فاڵ گرەوەو باوەڕ پێ کردنی وە چوون بۆ لای شوێن هەڵگر بۆ دۆزینەوەی دز .

وە باوەڕ کردن بە ساحیرو جادوکەرو فنجان و ئاوێنە گرەوەو بەخت گرەوە .

(٣) نوێژ کردن بۆ خوا لای قەبری پیاو چاك و سوجدە بۆ خوا بردن تیایدا و خوێندنەوەی قورئان بەو نیەت و بیروباوەڕەوە کە لەلای قەبر عیبادەت باش ترە – بەگومانی خۆیان –[١٥]

(٤) تەبەروك کردن بە شوێنەواری پیاوچاکان و لاشەیان لە ژیانیاندا یا لە دوا مردنیان : واتە ئیعتیقاد بون بە بونی بەرەکەت و پیرۆزی وخێری زۆرو دەستکەوتنی ئەو خێرە لە شوێنەوارو لاشەی پیاو چاکاندا . ئەگەرچی باوەڕیشی وا بێت بەرەکەتە لە خواوەیە، هەر شیرکی بچوکە . بەلآم گەر باوەڕی وابێت بەرەکەتەکە لە پیاو چاکەکەوەیە ئەوە شیرکی گەورەیە .

(٥) **التوسل البدعي** : واتە هەوڵی خۆ نزیك کردنەوە لە ڕەزا بون و خۆش ویستنی خوا بە ئەنجامدانی عیبادەت بۆ خوا لای گۆڕی پیاوچاکان بەتایبەت . یاخود بڵێی: خوایە بۆ خاتری ئەوان لێمان خۆش ببەو داوامان قەبوڵ بکە!.

(٦) هەڵواسینی پەڕۆو مورە شینکە و ناڵی گوێ درێژ و شتی تری خورافی لەم بابەتە بۆ لادان و نەهێشتنی چاوەزارو حەسادەت و زەرەروزیان (لبس الحلقة والخيط لاتقاء العين.)

تێبینی:

شیرکیبچوك جۆری وای هەیە لەوانەیە بگاتە شیرکی گەورەش . ئەوەش کاتێك

---

(١٥) ص ١٧٤ البريكان

کـه بیروبـاوەڕی دڵـی لەگەڵـدا بـوو وەك شیرکی گەورە. بۆ نمونە :

(١) سـوێند خـواردن بـه غـەیری خـوا شیرکی بچوکه . بەڵام ئەگەر سوێند پـێ خوراو بەگەورە دانرا له دڵەوە وەکو خوا ، ئەوە دەبێت بەشیرکی گەورە .

(٢) پـێش چـاوی (الريـاء) شـیرکی بچوکه . بەڵام ئەگەر له بـونی ئیمـان بـه خوا ڕیایی هەبێت واته ئیمان هێنانەکەی به خـوا تـەنها لەبـەر خـوا نـەبێت بـەڵکو لەبەر ئەوەش بێت که خەڵکی موسوڵمان بـه موسـوڵمانی دا بنـێن ئـەوە شـیرکی مونافیقەکانه و گەورەیه یـاخود ڕیابـازی تێکـەڵی هـەموو کردەوەکـانی بێـت وه هیچ کارێك به تایبەتی بۆ خوا نـەکات یـا مەبەسـتی دونیـا بێـت بەگشـتی لـه کردەوەکانیدا وه مەبەستی خوا نەبێت .

بەڵام ئەگەر مەبەستی لـه کـردەوەی چاکدا وەك حەج بۆ نمونه پەیدا کردنـی ماڵ بێت یا ئافرەت یان جیهاد بکـات بـۆ غەنیمەت یا دەرسی شەرعی دەخوێنێـت تـاوەکو وەزیفـەو پیشـەیەکی دەسـت کەوێت ئەوە شیرکی بچوکه.

(٣) له دەست کردنی جـۆرە ئاڵقـەی تایبەت بۆ لادانی چاوەزارو حەسادەت !

ئەگـەر تـەنها گومـانی وابێـت ئـەو ئاڵقەیـه سـەبەبی خـۆ پارێزیـه لـه چاوەزار ئەوە شیرکی بچوکه

وه ئەگـەر باوەڕیشـی وابـوو خـودی ئاڵقەکـه پـارێزەرە لـه چـاوەزار یـا لـه نەخۆشی ئەوە شیرکی گەورەیه .

(٤) **الاستسـقاء بـالأنواء** : واتـه ئیعتیقـاد بـوون بـه ئەسـتێرە وەك سەبەبێك بۆ باران بارین شیرکی بچوکه. بەڵام که ئیعتیقادی وابێت باران بارین له ئەسـتێرەوەیه واتـه ئەسـتێرە بـاران دەبارێنن ئەوە شیرکی گەورەیه.

حوکمی شیرکی بچوك

هەرکەسـێ لـه هـەردوو جۆرەکـەی شـیرك –گـەورەو بچـوك– ڕزگـاری بـوو ئەوە بەهەشتی مسۆگەرە بەفەزڵی خوا.

وه هەرکەسێ شیرکی گەورەی بوبێت و لەسـەری مردبـێ پـێش تەوبـه کـردن" ئەوە دۆزەخی بەردەوامی مسـۆگەرە بـه عەدل و دادپەروەری خوا .

وه هـەر کەسـێ لـه شـیرکی گـەورە ڕزگاری بێت و توشی هەندێ لـه شـیرکی بچـوك بوبێـت بـەڵام کـردەوەی چـاکەی زیاتر بێت لـه تاوانەکـەی ئـەوە دەچـێتە بەهەشت به یارمەتی خوا .

وه هەرکەسـێ لـه شـیرکی گـەورە ڕزگاری بوو، وه توشی شیرکی بچوك بوو بەزۆری تاوەکو لای تاوانەکەی زیاتر کات له چاکەکانی ئـەوە دەچـێتە ئـاگرەوە . پەنا بەخوا .

جیاوازی لە نێوان

شیرکی گەورە و شیرکی بچوک

شیرکی گەورە	شیرکی بچوک
١- تەوحید لە بنەڕەتەوە ناهێلێت و مرۆڤ پیَی لە دین دەچێتە دەرەوە	* لە گوناهە گەورەکانە وتەواوێتی تەوحید ناهێلێت. بەلاَم مرۆڤ پێی لە دین دەرناچێت
٢- هەموو کردەوەکانی مرۆڤ هەڵدەوەشێنێتەوە.	* تەنها ئەوکردەوەیە هەڵدەوەشێنێتەوە کە زاڵ بووە تیایدا، یا لەبنەڕەتەوە هەر لە سەرەتاکەیەوە تێی کەوتووە .
٣- خاوەنەکەی هەتا هەتایی لە دۆزەخدا دەمێنێتەوە و بەهەشت لەسەری حەرامە.	* سزای بەردەوامی دۆزەخ بۆ خاوەنەکەی دابین ناکات . بەڵکو هۆی چونە ناو دۆزەخەو ئەگەر خوا بیەوێت دەیخاتە ناوی و ئەگەریش بیەوێت لێی دەبورێت.
٤- خوا دوای مردنی خاوەنی ئەو شیرکە، پێش تۆبە" لەو شیرکە گەورەیە خۆش نابێت.	* لێخۆش بوون لەو جۆرە لە ژێر ویست و مەشیئەتی خودایەو مەجالی لێ بوردنی هەیە
٥- خاوەنەکەی خوێن و ماڵی حەلاَڵ دەبێت بەهۆی شیرکی گەورە. واتە : دروستە خوێنی برێژرێت وماڵی بە غەنیمەت بگیرێت" چونکە لە موسوڵمانان ناژمێردرێت ، بۆیە پارێزراو نابێت.	* خوێن و ماڵی خاوەنەکەی پارێزراو دەبێت چونکە خاوەنەکەی بە موسوڵمان دەژمێردرێت . بەلاَم موسوڵمانێکی تاوانبارو کەم باوەڕە.